

UMOWA NR
o powierzenie realizacji grantu

pod nazwą:

zawarta w dniu w....., pomiędzy:

.....,

z siedzibą w,
zwanym dalej „Zleceniodawcą”, reprezentowanym przez:

.....,

a:

..... zwaną (-ym)
dalej „Zleceniobiorcą”

§ 1.

Słowniczek określeń i skrótów

- 1) Program – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
- 2) ustawa PROW– ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. poz. 349);
- 3) ustawa RLKS- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym wspieranym przez społeczność (Dz.U. poz. 378);
- 4) rozporządzenie – rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1570);
- 5) rozporządzenie 1303/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006;
- 6) rozporządzenie 1305/2013 - rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005;
- 7) Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz.U. poz. 1146).
- 8) Samorząd Województwa - Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego z siedzibą w Rzeszowie
- 9) Projekt grantowy – projekt złożony przez LGD do Samorządu Województwa;

- 10) Grant – przedsięwzięcie, projekt realizowany przez Beneficjenta w sposób pozwalający na osiągnięcie celów Projektu;
- 11) pomoc – pomoc finansową przyznana na realizację operacji z publicznych środków krajowych i wspólnotowych, polegającą na refundacji kosztów kwalifikowalnych operacji, poniesionych przez Beneficjenta, w wysokości oraz zgodnie z warunkami określonymi w umowie, rozporządzeniu oraz przepisach odrębnych;
- 12) koszty kwalifikowalne operacji – koszty kwalifikowalne grantów, które zgodnie z przepisami rozporządzenia PROW mogą zostać objęte pomocą ;
- 13) zaliczka – zaliczka, wypłacana po podpisaniu umowy na realizację grantu;
- 14) płatność ostateczna – płatność dokonywaną po zrealizowaniu całej operacji;
- 15) wniosek o rozliczenie grantu – wniosek o płatność ostateczną;
- 16) rachunek bankowy – rachunek bankowy lub rachunek prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej Beneficjenta lub jego pełnomocnika lub cesjonariusza Beneficjenta, wskazany w dokumencie z banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej świadczącym o numerze rachunku bankowego;
- 17) LSR – strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Przedmiot umowy

1. Zleceniodawca powierza do realizacji Zleceniobiorcy, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności realizację grantu pod tytułem:, którego celem jest:....., realizującego następujące wskaźniki:....., określonego szczegółowo we wniosku o powierzenie grantu złożonego przez Zleceniobiorcę w dniu, z uwzględnieniem aktualizacji opisu poszczególnych zadań/ harmonogramu/ kosztorysu^{1),3)} zwanego dalej „grantem”, a Zleceniobiorca zobowiązuje się zrealizować grant w zakresie i na warunkach określonych w niniejszej umowie.
2. Wykonanie umowy nastąpi z chwilą zaakceptowania przez Zleceniodawcę sprawozdania końcowego, o którym mowa w § 11 ust. 3.
3. Wniosek o powierzenie grantu oraz aktualizacje opisu poszczególnych zadań/harmonogramu/kosztorysu^{1),3)}, o których mowa w ust. 1, stanowią załączniki do niniejszej umowy.

§ 2.

Sposób wykonania grantu

1. Termin realizacji grantu publicznego ustala się od dnia do dnia
2. Grant zostanie zrealizowany w (miejsce realizacji).....
3. Zleceniobiorca zobowiązuje się zrealizować grant zgodnie z wnioskiem o powierzenie grantu, z uwzględnieniem aktualizacji opisu poszczególnych zadań/harmonogramu/kosztorysu.
4. Zleceniobiorca zobowiązuje się do wykorzystania przekazanej dotacji zgodnie z celem, na jaki ją uzyskał, i na warunkach określonych niniejszą umową.

§ 3.

Środki finansowe na realizację grantu

1. Zleceniobiorcy przysługuje pomoc finansowa realizację grantu w wysokości (słownie), jednak nie więcej niż 50 tys. na realizację jednego grantu.
2. Pomoc będzie przekazana na rachunek bankowy Zleceniobiorcy:, nr rachunku:

1) w terminiedni od dnia zawarcia niniejszej umowy;

2) w następujący sposób:

zaliczka w wysokości(słownie)
w terminie
płatność ostateczna w wysokości (słownie) w
terminie

3. Zleceniobiorca oświadcza, że jest jedynym posiadaczem wskazanego w ust. 2 rachunku bankowego i zobowiązuje się do utrzymania wskazanego powyżej rachunku nie krócej niż do chwili dokonania ostatecznych rozliczeń ze Zleceniodawcą, wynikających z umowy.

§ 4.

Zobowiązania Zleceniobiorcy

1. Zleceniobiorca zobowiązuje się do spełnienia warunków określonych w Programie i aktach prawnych wymienionych w § 1, oraz realizacji grantu zgodnie z postanowieniami umowy, w tym do:
 - 1) osiągnięcia celu grantu, a w przypadku zadań inwestycyjnych realizowanych w ramach grantu – również jego zachowania przez okres 5 lat od dnia przyznania pomocy;
 - 2) niefinansowania realizacji grantu z udziałem innych środków publicznych z wyłączeniem przypadku współfinansowania z Funduszu Kościelnego lub z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego lub subwencji ogólnej, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.);
 - 3) poniesienia kosztów, stanowiących podstawę wyliczenia przysługującej Beneficjentowi pomocy, w formie rozliczenia pieniężnego, a w przypadku transakcji, której wartość, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 1 tys. złotych – w formie rozliczenia bezgotówkowego, z zastrzeżeniem § 9 ust. 8;
 - 4) w trakcie realizacji operacji oraz do dnia upływu 5 lat od dnia przyznania pomocy:
 - a) nieprzenoszenia prawa własności lub posiadania rzeczy nabytych w ramach realizacji operacji, na które została przyznana i wypłacona pomoc oraz ich wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem,
 - b) niezmienniania sposobu lub miejsca prowadzenia działalności związanej z przyznaną pomocą,
 - c) umożliwienia przedstawicielom Stowarzyszenia „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania wizytacji w miejscu zamieszkania lub siedzibie Zleceniobiorcy, innych miejscach przechowywania dokumentów, oraz miejscach realizacji operacji, o których mowa w § 3 ust. 2,
 - d) umożliwienia przedstawicielom Samorządu Województwa, Agencji, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisji Europejskiej, organom kontroli państwowej i skarbowej oraz innym podmiotom upoważnionym do takich czynności, dokonania audytów i kontroli dokumentacji związanej z realizacją operacji oraz zastosowania zaleceń pokontrolnych i poaudytowych lub audytów i kontroli w miejscu zamieszkania lub siedzibie Zleceniobiorcy, innych miejscach przechowywania dokumentów oraz miejscach realizacji operacji, o których mowa w § 3 ust. 2,
 - e) obecności Zleceniobiorcy albo osoby upoważnionej przez Zleceniobiorcę w trakcie wizytacji, kontroli i audytów, o których mowa w lit. c i d, w terminie wyznaczonym przez upoważnione podmioty określone w lit. c i d,
 - f) informowania i rozpowszechniania informacji o pomocy otrzymanej z EFRROW, zgodnie z warunkami określonymi w Księdze wizualizacji znaku Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, opublikowanej na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - g) niezwłocznego informowania Stowarzyszenia „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania o planowanych albo zaistniałych zdarzeniach, w tym związanych ze zmianą sytuacji faktycznej lub prawnej Zleceniobiorcy w zakresie mogącym mieć wpływ na realizację grantu zgodnie z postanowieniami umowy, wypłatę pomocy lub spełnienie warunków określonych w Programie, aktach prawnych wymienionych w § 1 oraz umowie,

- 5) przechowywania całości dokumentacji związanej z przyznaną pomocą, z wyłączeniem dokumentów, których oryginały znajdują się w Biurze Stowarzyszenia „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej;
2. Zleceniobiorca zobowiązuje się do:
 - 1) zwrotu części pomocy, jeżeli uzyskał współfinansowanie na koszty kwalifikowalne operacji ze środków jednostek samorządu terytorialnego lub Funduszu Kościelnego,
 - 2) prowadzenia rachunku bankowego;
 - 3) prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego, o których mowa w art. 66 ust. 1 lit. c pkt. i rozporządzenia 1305/2013, dla wszystkich transakcji związanych z realizacją operacji, w ramach prowadzonych ksiąg rachunkowych albo przez prowadzenie zestawienia faktur lub równoważnych dokumentów księgowych na formularzu udostępnionym przez Stowarzyszenie „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania, gdy Beneficjent nie jest zobowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych na podstawie przepisów odrębnych;
 - 4) przedłożenia Stowarzyszeniu „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania jednego z dokumentów, o których mowa w § 1 pkt 18, wraz z pierwszym wnioskiem o płatność, jeżeli nie został on złożony wraz z wnioskiem, o którym mowa w § 4 ust. 1, oraz do niezwłocznego przedłożenia kolejnego dokumentu, w przypadku zmiany numeru rachunku bankowego;
 - 5) poinformowania Stowarzyszenia „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania, w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy o miejscu przechowywania dokumentów związanych z realizacją grantu, jeżeli dokumenty te są przechowywane poza miejscem zamieszkania/siedzibą/miejscem prowadzenia działalności Zleceniobiorcy.
 - 6) poinformowania Stowarzyszenia „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania o zmianie miejsca przechowywania dokumentów związanych z realizacją grantu w terminie 14 dni od dnia zaistnienia tej zmiany;
 - 7) niezmienniania, bez Stowarzyszenia „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania, danych objętych opisem zadań lub zawartych w kosztorysie inwestorskim wymienionych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, stanowiącym część wniosku, o którym mowa w § 4 ust. 1, jeżeli zestawienie z umowy powołuje się na ten opis lub kosztorys inwestorski.
3. Beneficjent zobowiązuje się złożyć, na wezwanie LGD, która dokonała wyboru operacji do finansowania, wypełniony formularz ankiety monitorującej, według wzoru przekazanego przez LGD.

§ 5.

Kontrola realizacji grantu

1. Zleceniodawca sprawuje kontrolę prawidłowości wykonywania grantu przez Zleceniobiorcę, w tym wydatkowania przekazanej kwoty wparcia, o której mowa w § 3 ust. 4. Kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji grantu oraz po jego zakończeniu do czasu ustania obowiązku, o którym mowa w § 7 ust. 2.
2. W ramach kontroli, o której mowa w ust. 1, osoby upoważnione przez Zleceniodawcę mogą badać dokumenty i inne nośniki informacji, które mają lub mogą mieć znaczenie dla oceny prawidłowości wykonywania zadania, oraz żądać udzielenia ustnie lub na piśmie informacji dotyczących wykonania zadania publicznego. Zleceniobiorca na żądanie kontrolującego jest zobowiązany dostarczyć lub udostępnić dokumenty i inne nośniki informacji oraz udzielić wyjaśnień i informacji w terminie określonym przez kontrolującego.
3. Prawo kontroli przysługuje osobom upoważnionym przez Zleceniodawcę zarówno w siedzibie Zleceniobiorcy, jak i w miejscu realizacji grantu.
4. O wynikach kontroli, o której mowa w ust. 1, Zleceniodawca informuje Zleceniobiorcę, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości przekaże mu wnioski i zalecenia mające na celu ich usunięcie.

5. Zleceniobiorca jest zobowiązany w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia otrzymania wniosków i zaleceń, o których mowa w ust. 4, do ich wykonania i powiadomienia o tym Zleceniodawcy.

§ 6.

Obowiązki sprawozdawcze Zleceniobiorcy

1. Zleceniodawca może wezwać do złożenia sprawozdania częściowego z wykonywania grantu według wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do niniejszej umowy. Sprawozdanie powinno zostać dostarczone w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.
2. Sprawozdanie końcowe z wykonania grantu powinno zostać sporządzone przez Zleceniobiorcę według wzoru, o którym mowa w ust. 1, i złożone do Biura Stowarzyszenia „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania wraz z wnioskiem o płatność ostateczną.
3. Obowiązek, o którym mowa w § 5 ust. 1, uważa się za zachowany, jeżeli procentowy udział dotacji, o którym mowa w § 5 ust. 2, w całkowitym koszcie zadania publicznego dotacji nie zwiększy się o więcej niż%.
4. Przekroczenie limitów, o których mowa w ust. 4 i 5, uważa się za pobranie dotacji w nadmiernej wysokości.
5. Zleceniodawca ma prawo żądać, aby Zleceniobiorca(-y), w wyznaczonym terminie, przedstawił(-li) dodatkowe informacje i wyjaśnienia do sprawozdania, o którym mowa w ust. 1 - 3.
6. W przypadku niezłożenia sprawozdań, o których mowa w ust. 1 - 2, Zleceniodawca wzywa pisemnie Zleceniobiorcę do ich złożenia w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.
7. W przypadku niezastosowania się do wezwania, Zleceniobiorca zapłaci karę umowną w wysokości 5% kwoty określonej w § 3 ust. 1.
8. Niezastosowanie się do wezwania może być podstawą odstąpienia od umowy przez Zleceniodawcę.
9. Dostarczenie sprawozdania końcowego jest równoznaczne z udzieleniem Zleceniodawcy prawa do rozpowszechniania jego tekstu w sprawozdaniach, materiałach informacyjnych i promocyjnych oraz innych dokumentach urzędowych.

§ 7.

Zwrot środków finansowych

1. Przekazane środki finansowe na realizację grantu, określone w § 3 ust. 1/ § 3 ust. 2¹⁾, Zleceniobiorca jest zobowiązany wykorzystać w terminie określonym w Kwotę wsparcia niewykorzystaną w terminie Zleceniobiorca jest zobowiązany zwrócić niezwłocznie po zakończeniu realizacji grantu.
2. Niewykorzystana kwota wsparcia podlega zwrotowi na rachunek bankowy Zleceniodawcy o numerze
3. Od niewykorzystanej kwoty wsparcia zwróconej po terminie, o którym mowa w ust. 1, naliczane są odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych i przekazywane na rachunek bankowy Zleceniodawcy o numerze
4. Niewykorzystane przychody i odsetki bankowe od przyznanego wsparcia, podlegają zwrotowi na rachunek bankowy Zleceniodawcy na zasadach określonych w ust. 1-3.
5. Od kwoty wsparcia, pobranej w nadmiernej wysokości, o której mowa w § 11 ust. 6, naliczane są odsetki zgodnie z przepisami o finansach publicznych, w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych i przekazywane na rachunek bankowy Zleceniodawcy o numerze

§ 8.

Rozwiązanie umowy za porozumieniem Stron

1. Umowa może być rozwiązana na mocy porozumienia Stron w przypadku wystąpienia okoliczności, za które Strony nie ponoszą odpowiedzialności, a które uniemożliwiają wykonywanie umowy.

2. W przypadku rozwiązania umowy skutki finansowe i ewentualny zwrot środków finansowych Strony określą w odrębnym protokole.

§ 9.

Odstąpienie od umowy przez Zleceniobiorcę

1. Zleceniobiorca może odstąpić od umowy do dnia przekazania zaliczki, w przypadku wystąpienia okoliczności uniemożliwiających wykonanie umowy.
2. Zleceniobiorca może odstąpić od umowy jeżeli Zleceniodawca nie przekaże zaliczki w terminie określonym w umowie, nie później jednak niż do dnia przekazania zaliczki.
3. W przypadku odstąpienia przez Zleceniobiorcę od wykonania umowy po przekazaniu przez Zleceniodawcę zaliczki Zleceniodawcy przysługuje kara umowna w wysokości 5% kwoty określonej w § 3 ust. 1.

§ 10.

Rozwiązanie umowy przez Zleceniodawcę

1. Umowa może być rozwiązana przez Zleceniodawcę ze skutkiem natychmiastowym w przypadku:
 - 1) wykorzystywania udzielonego wsparcia niezgodnie z przeznaczeniem;
 - 2) nieterminowego oraz nienależytego wykonywania umowy, w szczególności zmniejszenia zakresu rzeczowego realizowanego zadania;
 - 3) przekazania przez Zleceniobiorcę części lub całości dotacji osobie trzeciej, mimo że nie przewiduje tego niniejsza umowa;
 - 4) nieprzedłożenia przez Zleceniobiorcę sprawozdania z wykonania zadania w terminie i na zasadach określonych w niniejszej umowie;
 - 5) odmowy poddania się przez Zleceniobiorcę kontroli albo nie doprowadzenia przez Zleceniodawcę w terminie określonym do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.
2. Zleceniodawca, rozwiązując umowę, określi kwotę dotacji podlegającą zwrotowi w wyniku stwierdzenia okoliczności, o których mowa w ust. 1, wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, naliczanymi od dnia przekazania dotacji, termin jej zwrotu oraz nazwę i numer rachunku bankowego, na który należy dokonać wpłaty.
3. W przypadku nieuiszczenia w terminie określonym w ust. 2 kwoty dotacji podlegającej zwrotowi wraz z odsetkami, od kwoty tej nalicza się odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, począwszy od dnia następującego po upływie terminu zwrotu dotacji, określonego w ust.

§ 11.

Zabezpieczenie

1. W celu zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązań określonych w umowie, Zleceniobiorca podpisuje w obecności Prezesa Zarządu i Wiceprezesa oraz składa w Biurze Stowarzyszenia „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania, weksel niezupełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu przekazanym przez Stowarzyszenie „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania.
2. Stowarzyszenie „Kraina Sanu” – Lokalna Grupa Działania zwraca Zleceniobiorcy weksel, o którym mowa w ust. 1, po upływie 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej przez Agencję pod warunkiem wypełnienia przez Beneficjenta zobowiązań określonych w umowie.
3. Samorząd Województwa zwraca niezwłocznie Beneficjentowi weksel, o którym mowa w ust. 1, w przypadku:
 - a) rozwiązania umowy przed dokonaniem wypłaty pomocy;
 - b) odstąpienia od umowy przed dokonaniem wypłaty pomocy;
 - c) odmowy zatwierdzenia wypłaty pomocy;
 - d) zwrotu przez Zleceniobiorcę otrzymanej pomocy wraz z należnymi odsetkami.

§ 12.

Zakaz zbywania rzeczy zakupionych za środki pochodzące z dotacji

1. Zleceniobiorca zobowiązuje się do nie zbywania związanych z realizacją zadania rzeczy zakupionych na swoją rzecz za środki pochodzące z dotacji przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej.

§ 13.

Forma pisemna oświadczeń

1. Wszelkie zmiany, uzupełnienia i oświadczenia składane w związku z niniejszą umową wymagają pod rygorem nieważności zawarcia w formie pisemnej aneksu.
2. Wszelkie wątpliwości związane z realizacją niniejszej umowy wyjaśniane będą w formie pisemnej.

§ 14.

Odpowiedzialność wobec osób trzecich

1. Zleceniobiorca ponosi wyłączną odpowiedzialność wobec osób trzecich za szkody powstałe w związku z realizacją grantu.
2. W zakresie związanym z realizacją grantu, w tym z gromadzeniem, przetwarzaniem i przekazywaniem danych osobowych, a także wprowadzaniem ich do systemów informatycznych, Zleceniobiorca odbiera stosowne oświadczenia osób, których te dane dotyczą, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.).

Postanowienia końcowe

§ 15.

W zakresie nieuregulowanym umową stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).

§ 16.

Ewentualne spory powstałe w związku z zawarciem i wykonywaniem niniejszej umowy Strony będą starały się rozstrzygać polubownie. W przypadku braku porozumienia spór zostanie poddany pod rozstrzygnięcie właściwego ze względu na siedzibę Zleceniodawcy sądu powszechnego.

§ 17.

Umowa niniejsza została sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron.

Zleceniobiorca:

.....

Zleceniodawca:

.....

ZAŁĄCZNIKI:

- 1) oferta realizacji grantu;
- 2) zaktualizowany harmonogram realizacji zadania, jeśli dotyczy;
- 3) zaktualizowany kosztorys realizacji zadania, jeśli dotyczy.

